

dr hab. Elżbieta Dynia prof. nadzw. UR

Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego

AUTOREFERAT

I. Kierunki badań naukowych przed habilitacją

Urodziłam się 5 listopada 1951 r. w Stalowej Woli. W 1969 r., po ukończeniu II Liceum Ogólnokształcącego w Rzeszowie, zdałam egzaminy wstępne na Wydziale Prawa i Administracji UMCS w Lublinie i zostałam przyjęta na I rok studiów na Wydziale Prawa i Administracji Filii UMCS w Rzeszowie, które ukończyłam w 1974 r. W czasie studiów, od 1969 – 1972 r., byłam przewodniczącą Koła Naukowego Prawników Studentów działającego na Wydziale i do ukończenia studiów aktywnie uczestniczyłam w jego pracach.

Po ukończeniu studiów od 1 października 1974 r. zostałam zatrudniona na stanowisku pracownika naukowo – technicznego w Filii UMCS w Rzeszowie. Od 1 października 1975 r. zostałam zatrudniona na stanowisku asystenta, a od 1 października 1977 r. na stanowisku starszego asystenta w Zakładzie Nauk Prawno – Ustrojowych, kierowanym przez Prof. dr hab. J. Chwistka. Z kolei od 1 października 1978 r. zostałam zatrudniona, na tym samym stanowisku, w Zakładzie Historii, Teorii Państwa i Prawa oraz Nauk Politycznych, kierowanym przez Prof. dr hab. T. Opasa. Stanowisko starszego asystenta zajmowałam do 30 listopada 1981 r., a od 1 grudnia 1981 r. zostałam zatrudniona na stanowisku adiunkta.

W okresie od 1 października 1978 r. do 30 czerwca 1979 r. odbyłam staż naukowy w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych w Warszawie, pod kierunkiem Prof. dr hab. J. Symonidesa i Prof. dr hab. R. Bierzanka.

Stopień doktora nauk prawnych otrzymałam 25 listopada 1981 r. po obronie 22 października 1981 r. rozprawy doktorskiej nt. *Charakter prawnomiędzynarodowy Brytyjskiej Wspólnoty Narodów*. Promotorem rozprawy był Prof. dr hab. L. Antonowicz. Recenzentami byli Prof. dr hab. L. Gelberg i Prof. dr hab. J. Z. Pietraś.

Przedmiotem moich zainteresowań naukowych po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych była problematyka państwa w aspekcie prawnomiędzynarodowym, szczególnie związana z jego podmiotowością, dla której niezbędne jest posiadanie takich składników jak:

stała ludność, określone terytorium, rząd oraz zdolność do podejmowania stosunków z innymi państwami. Wynikiem badań były artykuły: *Struktura i mechanizmy Brytyjskiej Wspólnoty Narodów*, „Rzeszowskie Zeszyty Naukowe, Prawo – Ekonomia – Rolnictwo”, tom I, Rzeszów 1983 r.; *Postkolonialne związki państw*, „Rzeszowskie Zeszyty Naukowe, Prawo – Ekonomia (seria prawnicza)”, tom XVII, Rzeszów 1995 r.; *Uznanie państwa przez organizację międzynarodową*, „Rzeszowskie Zeszyty Naukowe, Prawo – Ekonomia (seria prawnicza)”, tom XIX, Rzeszów 1996 r.; *Uznanie państwa przez organizację międzynarodową cz. II – uznanie państw powstałych po rozpadzie ZSRR i Jugosławii*, „Rzeszowskie Zeszyty Naukowe, Prawo – Ekonomia (seria prawnicza)”, tom XXI, Rzeszów 1997 r.; *Międzynarodowa ochrona praw człowieka a krajowy porządek prawny – zobowiązania Polski wynikające z ratyfikowania Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, V Ogólnopolskie Dni Prawnicze, Rzeszów 22-25 maj 1997 r. Wydawnictwo „Plan”, Rzeszów 1997 r.; *Polska wobec procesów migracyjnych powstałych po 1986 roku – cudzoziemcy w Polsce*, [w:] J. Kitowski (red.), „Społeczne koszty migracji transgranicznych. Rozprawy i monografie Wydziału Ekonomicznego” nr 12, Rzeszów 1997 r.

Ogółem do habilitacji opublikowałam siedem artykułów, rozdział w pracy zbiorowej oraz dwie broszury monograficzne.

W tym czasie moja działalność naukowo – badawcza objęła również aktywne uczestnictwo w następujących konferencjach krajowych i międzynarodowych:

1. OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA nt. „*Przemiany we współczesnym prawie międzynarodowym*”, zorganizowana w Jabłonce w dniach od 30 maja do 2 czerwca 1985 r. przez Instytut Nauk Prawnych PAN i Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. (udział w dyskusji)
2. I REGIONALNA KONFERENCJA PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO, zorganizowana w Budapeszcie w dniach od 2 - 5 października 1993 r. przez Stowarzyszenie Prawa Międzynarodowego /ILA/. (udział w dyskusji)
3. MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA nt. „*Prawa i wolności obywatelskie w procesie transformacji ustrojowej*”, zorganizowana w Sieniawie w dniach od 22 - 23 kwietnia 1996 r. przez Wydział Prawa i Administracji Filii UMCS w Rzeszowie (udział w dyskusji).
4. V OGÓLNOPOLSKIE DNI PRAWNICZE nt. „*Gwarancje praw i wolności obywatelskich*”, zorganizowane w Rzeszowie w dniach od 22 - 25 maja 1997 r. przez Zrzeszenie Prawników Polskich (referat).

5. MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA nt. „*Społeczne koszty migracji transgranicznych*”, zorganizowana w Polańczyku w dniach od 19 - 23 maja 1997 r. przez Wydział Ekonomiczny Filii UMCS w Rzeszowie (referat).

Wynikiem zainteresowania problematyką uznania międzynarodowego była rozprawa habilitacyjna nt. *"Uznanie rządu w prawie międzynarodowym"*. Przedstawiłam w niej instytucję uznania międzynarodowego rządu, która w praktyce stosunków międzynarodowych występuje dość często, w różnych okolicznościach i jest jedną z najbardziej skomplikowanych i kontrowersyjnych instytucji prawa międzynarodowego. Celem pracy było więc dokonanie przeglądu praktyki oraz analiza obowiązującego prawa międzynarodowego w tej dziedzinie. Uznałam bowiem, że w sytuacji braku kompleksowych uregulowań prawnych istotnym elementem moich badań powinna być przede wszystkim praktyka międzynarodowa w dziedzinie uznawania rządów, która jak wynika z pracy, nie jest jednolita. Zadaniem, które sobie postawiłam, było przedstawienie szeregu problemów związanych z odpowiedzią na pytania: 1) jakie jest znaczenie uznania rządu w prawie międzynarodowym, 2) czy uznanie rządu jest aktem prawnym czy politycznym, 3) jakie kryteria warunkują dokonanie uznania rządu albo jego odmowę, 4) czy prawo międzynarodowe ustanawia wymóg legitymacji demokratycznej rządu, 5) jakie są współczesne trendy uznawania rządów przez organizacje międzynarodowe.

II. Kierunki badań naukowych po habilitacji

W dniu 18 listopada 1998 r. odbyło się kolokwium habilitacyjne na podstawie rozprawy *Uznanie rządu w prawie międzynarodowym* (wyd. UMCS, Lublin 1997 r.). Recenzentami w przewodzie habilitacyjnym byli: Prof. dr hab. L. Antonowicz, Prof. dr hab. A. Wasilkowski, Prof. dr hab. J. Tyranowski. Rada Wydziału w tym samym dniu podjęła uchwałę o nadaniu mi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa międzynarodowego. Centralna Komisja do spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych w dniu 22 lutego 1999 r. zatwierdziła uchwałę Rady Wydziału.

Od 1 kwietnia 1999 r. zostałam więc zatrudniona na stanowisku adiunkta ze stopniem doktora habilitowanego w Zakładzie Prawa Publicznego, kierowanym przez Prof. dr hab. E. Ura, następnie od 1 kwietnia 2000 r. objęłam funkcję Kierownika Zakładu Prawa Międzynarodowego i Wspólnot Europejskich. 1 lipca 2001 r., zgodnie z uchwałą Senatu, zostałam mianowana na stanowisko profesora nadzwyczajnego UMCS w Lublinie a po utworzeniu Uniwersytetu

Rzeszowskiego, od 1 października 2001 r., zostałam zatrudniona na stanowisku profesora nadzwyczajnego w tym Uniwersytecie, na którym pozostaję do dziś.

Po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego moje zainteresowania naukowe koncentrowały się głównie na problematyce związanej ze statusem prawnomiędzynarodowym państwa. W moich badaniach można wyróżnić dwa nurty badawcze.

I. Pierwszy z nich związany jest z kontynuacją zainteresowania instytucją uznania międzynarodowego, z poszerzeniem dotychczasowych ustaleń badawczych na problematykę uznania państwa. Zainteresowania tą problematyką zintensyfikowały się w związku z rozpadem ZSRR i Jugosławii, którego efektem było powstanie wielu nowych państw, z których większość wymagała uznania ze strony innych państw. W tym zakresie praktyka państw europejskich pokazała, że przy dokonywaniu analizy przesłanek uzasadniających uznanie poza klasycznymi przesłankami (tj. terytorium, ludność oraz efektywne organy władzy) mogą być brane pod uwagę dodatkowe m. in. poszanowanie praw człowieka czy też praw mniejszości. Wprowadzenie "demokratyczności" systemu politycznego świata, w przyjętych w 1991 r. przez ówczesne państwa Wspólnot Europejskich wytycznych w sprawie uznawania nowych państw w Europie Wschodniej i ZSRR, stanowiło ewolucję instytucji uznania państwa, szczególnie w europejskim prawie międzynarodowym. Tendencja demokratycznej legitymizacji znalazła również swoje odzwierciedlenie w praktyce uznawania rządów powstałych w drodze pozaconstytucyjnej.

Analiza praktyki stosowania instytucji uznania państwa pozwala również zauważyć, że największe kontrowersje wzbudza ona w odniesieniu do państw powstałych w drodze secesji. W tym przypadku pojawia się bowiem problem pogodzenia zasady samostanowienia z zasadą integralności terytorialnej państwa, czego przykładem może być Kosowo, Abchazja i Osetia, Górski Karabach, Naddniestrzańska Republika Mołdawska oraz nowo powstałe we wschodniej Ukrainie podmioty – Doniecka Republika Ludowa i Ługańska Republika Ludowa. Problematiczne pozostaje też nadal określenie statusu prawnomiędzynarodowego Krymu. Efektem tego kierunku prac badawczych były artykuły:

- *Wkład Unii Europejskiej w rozwój instytucji uznania państwa*, red. E. Dynia, Nauka prawa międzynarodowego u progu XXI wieku. Materiały pokonferencyjne. Wyd. UR, Rzeszów 2003, (s. 46-63);

- *Legitymizm demokratyczny i uznanie rządu*, red. E. Halizak, R. Kuźniar, Prawo, instytucje i polityka w procesie globalizacji. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Symonidesowi, Wyd. Naukowe Scholar, Warszawa 2003, (s. 113-125);

- *Uznanie Kosowa z punktu widzenia prawa międzynarodowego*, red. E. Dynia, Prawo międzynarodowe i wspólnotowe wobec wyzwań współczesnego świata, Wyd. UR, Rzeszów 2009, (s. 19-31);

- *Recognition of the State by an International Organization – Theoretical Aspects and Practice*, red. J. Nowakowska-Małusecka, Wyd. Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2016, (s. 13-24);

- *Uznanie państwa powstałego w drodze secesji*, red. J. Menkes, E. Cała-Wacinkiewicz, Państwo i terytorium w prawie międzynarodowym, Monografie Prawnicze, Wyd. CH Beck, Warszawa 2015, (s. 32-48);

- *Prawo do samostanowienia a integralność terytorialna państwa*, red. J. Menkes, E. Cała-Wacinkiewicz, J. Nowakowska-Małusecka, W. Pęksa, W. Sz. Staszewski, Idee, normy i instytucje Kongresu Wiedeńskiego – 200 lat później – perspektywa międzynarodowa, Monografie Prawnicze, Wyd. CH Beck, Warszawa 2016, (s. 145-163).

Kontynuacją zainteresowań była też problematyka międzynarodowej ochrony praw człowieka. W tym obszarze szczególnie interesujące wydały mi się kwestie związane z ochroną realizowaną w Radzie Europy, przede wszystkim w porządku Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, która zajmuje szczególne miejsce w ukształtowanym w ramach tej organizacji systemie ochrony praw człowieka. Państwa wstępujące do RE mają obowiązek przystąpienia do Konwencji i poddania się jurysdykcji Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który rozstrzyga skargi indywidualne na naruszenie przez państwo praw gwarantowanych przez Konwencję. Państwo musi wykonać wyrok ETPC w swoim porządku krajowym, a Komitet Ministrów RE czuwa nad jego wykonaniem. Tak skonstruowany system EKPC oddziałuje na krajowe porządki prawne i ma na celu uzyskanie efektywnej ochrony praw człowieka w państwie. Zagadnienie to było przedmiotem analizy zawartej w artykule *Europejski system ochrony praw człowieka a Polska*, red. E. Dynia, Cz. P. Kłak, Europejskie standardy ochrony praw człowieka a ustawodawstwo polskie. Wyd. "Mitel", Rzeszów 2005 r., (s. 17-31). Z kolei zakres prawa do sądu, jednego z najczęściej naruszanych przez Polskę praw ujętych w Konwencji, poddany został analizie porównawczej z zakresem tego prawa w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej w artykule: *Prawo do sądu w świetle Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej*, red. A. Wróbel, Karta Praw Podstawowych w europejskim i krajowym porządku prawnym. Wyd. Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2009 r., (s. 205-229). Z prawem do sądu wiąże się również zagadnienie praw osób pozbawionych wolności. Prawa tych osób omówione zostały w artykule: *Ochrona osób pozbawionych wolności w świetle prawa międzynarodowego*

praw człowieka, red. R. M. Czarny, K. Spryszak, Państwo i prawo wobec współczesnych wyzwań. Problemy administracji, zarządzania i ekonomii. Księga jubileuszowa Profesora Jerzego Jaskierni. Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2012 r., (s. 351-370). W związku z prawami człowieka pozostają także zagadnienia transplantacji, związane z zastosowaniem nowoczesnych technologii medycznych, pozwalających ratować, przedłużać lub ułatwiać życie osób dotkniętych ciężkimi dolegliwościami. Postęp w rozwoju transplantologii wskazuje, że przeszczep może w niedługim czasie stać się jeszcze powszechniej stosowaną metodą terapii, należy jednak zauważyć że jest on jednocześnie zagrożeniem. Stwarza bowiem, podobnie jak inne nowoczesne metody terapeutyczne, niebezpieczeństwo naruszenia godności człowieka, czy jego uprzedmiotowienia. Kwestie związane z transplantacją ludzkich organów nabrały więc szczególnego znaczenia, przez co coraz silniej akcentuje się prawo do integralności fizycznej jednostki ludzkiej – jako odrębne prawo człowieka. Zawarty w artykule: **Transplantologia a prawa człowieka**, (red. E. Mikos-Skuza, K. Myszone-Kostrzewa, J. Poczubut, Prawo międzynarodowe – teraźniejszość, perspektywy, dylematy. Księga jubileuszowa Profesora Zdzisława Galickiego. Wyd. Lex Wolter Kluwer Business, Warszawa 2013), przegląd aktów normatywnych z dziedziny międzynarodowej ochrony praw człowieka zawierających regulacje związane z rozwojem medycyny i nowych technik medycznych pokazuje, że rozwiązania w tym zakresie podlegają stałej ewolucji. To ewolucyjne tworzenie standardów międzynarodowych jest wyrazem dążenia do ustanowienia jasnych reguł prawnych odnoszących się do ochrony praw człowieka jako podmiotu współczesnej medycyny, w tym transplantologii. Rozwój transplantologii powoduje bowiem potrzebę dalszego poszerzania i konkretyzowania regulacji z nią związanych. W kolejnych artykułach problematyka praw człowieka rozszerzona została również na kwestie obywatelstwa, szczególnie obywatelstwa Unii Europejskiej, mniejszości narodowych i uchodźców. Tym zagadnieniom poświęcone zostały artykuły nt. **Obywatelstwo w świetle prawa międzynarodowego**, "Annales" Sectio G Ius. Wyd. UMCS w Lublinie, Lublin 2000 r., (s. 23-40); **Obywatelstwo Unii Europejskiej**, Biuletyn nr 8 Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Rzeszów, czerwiec 2009 r.; **Ochrona mniejszości narodowych w prawie międzynarodowym**, red. H. Zięba-Załucka, Mniejszości narodowe i etniczne. Wyd. Oświatowe FOSZE, Rzeszów 2001 r., (s. 51-66); **Konwencja Genewska dotycząca statusu uchodźców a międzynarodowe standardy ochrony praw człowieka**, red. S. Pelc, Prawa człowieka w kontekście sytuacji uchodźców w Europie. Wyd. Wyższa Szkoła Inżynierijno – Ekonomiczna w Rzeszowie, Rzeszów 2014 r., (s. 13-19).

II. Drugi nurt badawczy, który nie był dotąd przedmiotem moich zainteresowań, obejmuje problematykę związaną z integracją europejską, międzynarodowym prawem karnym i międzynarodowym prawem lotniczym i kosmicznym.

Zainteresowanie problematyką integracji europejskiej wiązało się z perspektywą wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Ponieważ szeroko rozumiany proces integracji europejskiej, który dotyczy nie tylko Wspólnot Europejskich/Unii Europejskiej, lecz także innych organizacji integracyjnych, od dawna znajduje się w obszarze zainteresowania prawników internacjonalistów, uznałam, że w kontekście przystąpienia Polski do Unii problematyka ta ma szczególne znaczenie. W aspekcie nauk prawnych integracja europejska dotyczy różnorodnych problemów. Prawo unijne wkracza bowiem niemal w każdą dziedzinę prawa i życia społeczno – gospodarczego. Z chwilą rozpoczęcia procesu integracji europejskiej systemy prawne państw członkowskich znalazły się pod znaczącym wpływem prawa unijnego. W rezultacie pojawiło się zjawisko tzw. europeizacji różnych dziedzin prawa krajowego, będące efektem procesów integracyjnych.

Wyodrębnienie prawa europejskiego jako samodzielnej dziedziny naukowej spowodowało wzrost zainteresowania polskiej doktryny prawem unijnym, zarówno instytucjonalnym, jak i materialnym. Zagadnienia z tego zakresu są analizowane z punktu widzenia różnych dziedzin prawa, ponieważ od momentu włączenia w struktury integracyjne reguły regionalne – europejskie stają się częścią polskiego systemu wewnętrznego. W ramach różnych dziedzin prawnych, również prawa międzynarodowego, wyodrębnia się zjawiska, które są badane przez te nauki w kontekście europejskim, podejmuje się zagadnienia związane z procesem integracji, pozwalające lepiej zrozumieć jej istotę prawną oraz trudne problemy występujące w obszarze funkcjonowania dwóch systemów prawa pozytywnego, obowiązujących jednocześnie na terytorium jednego państwa. Badania w sferze prawa międzynarodowego znajdują również odzwierciedlenie w moich publikacjach. Tej problematyki dotyczą trzy, uaktualniane i rozszerzane, opracowania monograficzne: *Integracja europejska*. Wyd. Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2003 r. (s. 176), 2004 r. (s. 264) i 2006 r. (s. 271) oraz rozdział w podręczniku (*Unia Europejska jako wspólnota prawna*, red. K. A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Europeistyka. Podręcznik akademicki, tom 1. Wyd. Naukowe PWN SA., Warszawa 2012 r., s. 253-389) a także artykuły m. in.: *Integracja europejska a suwerenność państwa*, "Sprawy Międzynarodowe" 1998, nr 2. Wyd. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych (s. 85-92), *Proces harmonizacji prawa polskiego z prawem wspólnotowym w obszarze Wymiar Sprawiedliwości i Sprawy Wewnętrzne*, Materiały z Konferencji Międzynarodowej nt. "Zmiany w ustawodawstwach państw Europy Środkowo – Wschodniej dostosowujące te kraje do standardów

prawnych Unii Europejskiej". Wydawnictwo Stowarzyszenie Prawników "Temida" w Jaśle, Jasło – wrzesień 2000 r., (s. 79-93), *Układ z Schengen i jego implikacje dla Polski*, red. M. Grzybowski, M. Berdel-Dudzińska, Prawo i ustroj RP w perspektywie integracji z Unią Europejską". Wydawnictwo WSIZ, Rzeszów 2002 r., (s. 43-54), *Integracja europejska i jej wpływ na urzeczywistnienie tożsamości narodowej w ramach struktur regionalnych i lokalnych*, red. J. Mikułowski-Pomorski, Narody wobec Europy. Negocjowanie tożsamości, Kraków 2004 r., (s. 109-124), *Polityka regionalna Unii Europejskiej i instrumenty wspierania rozwoju regionalnego (państw członkowskich)*, "Studia Prawnicze" KUL, Lublin 2007r., nr 1 (29), (s. 79-97), *Badania nad integracją europejską z perspektywy nauk prawnych*, "Przegląd Europejski" 2007, nr 1 (14), (s. 7-15), *Reformy ustrojowe w Traktacie ustanawiającym Konstytucję dla Europy*, red. J. Czajkowski, J. Karp, G. Kuca, A. Kulig, A. Opalek, Ustroje, doktryny, instytucje polityczne. Księga jubileuszowa Profesora zw. dr hab. Mariana Grzybowskiego. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2007 r., (s. 61-73), *Zasada autonomii prawa wspólnotowego*, red. B. Mikołajczyk, J. Nowakowska-Małusecka, Prawo międzynarodowe, europejskie i krajowe – granice i wspólne obszary. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Genowefie Grabowskiej. Wyd. Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2009 r. (s. 190-209), *Studia europejskie z perspektywy nauk prawnych*, red. K. A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Studia europejskie. Zagadnienia metodologiczne. Wyd. Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2010 r., (s. 53-68), *Prawo Unii Europejskiej a prawo krajowe – aspekty teoretyczne*, "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego", Zeszyt 78/2013, Prawo 13. Wydanie Specjalne, Rzeszów 2013 r., (s. 47-55).

Innym problemem badawczym są zagadnienia związane z międzynarodowym prawem karnym, szczególnie z odpowiedzialnością jednostki za naruszenie norm prawa międzynarodowego. Znalazły one odzwierciedlenie w następujących publikacjach: *Przestępstwa prawa międzynarodowego. Odpowiedzialność prawnomiędzynarodowa jednostki*, "Studia i Materiały". Wyd. Polska Fundacja Spraw Międzynarodowych, Warszawa, maj 1998 r., (s. 31), *Handel ludźmi w świetle uregulowań prawa międzynarodowego*, [w:] Pomoc prawna dla cudzoziemców jako narzędzie zapobiegania handlowi kobietami. Wyd. Stowarzyszenie Prawników "Temida" w Jaśle, Jasło, listopad 2004 r., (s. 21-27), *Odpowiedzialność prawnomiędzynarodowa jednostki w świetle prawa międzynarodowego*, red. J. Menkes, Prawo międzynarodowe. Księga pamiątkowa prof. Renaty Szafarz. Oficyna Wydawnicza Wyższej Szkoły Handlu i Prawa im. Ryszarda Łazarskiego, Warszawa 2007 r., (s. 140-163), *Zbrodnie międzynarodowe*, "Przegląd Prawniczy Uniwersytetu Warszawskiego" 2008., nr 2, (s. 8-28), *Interwencja humanitarna w Kosowie*, red. W. Wacławczyk, K. Żarna, Zbrodnia i kara. Ludobójstwo –

zbrodnie wojenne – zbrodnie przeciw ludzkości. Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2011, (s. 80-90).

Z kolei rozszerzenie moich zainteresowań badawczych na zagadnienia związane z międzynarodowym prawem lotniczym i kosmicznym wpisuje się w szerszą perspektywę nowego profilu prowadzonych w ramach Zakładu Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego badań. Wiąże się to z organizowanymi przeze mnie cyklicznymi konferencjami poświęconymi tej problematyce. W ich efekcie opublikowane zostały pod moją redakcją następujące prace zbiorowe: *Prawo lotnicze i technologie. Nowe wyzwania dla międzynarodowego prawa lotniczego oraz technologii lotniczych*. Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2015 r., (s. 224), *Aktualne problemy prawa lotniczego*. Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2015 r., (s. 243), *Międzynarodowe prawo lotnicze, kosmiczne i technologie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2016 r., *Prawo lotnicze i kosmiczne oraz technologie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2017 r. oraz artykuły: *Dorobek prawny ONZ w dziedzinie zwalczania terroryzmu międzynarodowego*, red. H. Zięba-Załucka, T. Bąk, Terroryzm a prawa człowieka, Kraków-Rzeszów-Zamość 2012 r., (s. 73-86), *Konwencja chicagowska i jej wpływ na rozwój międzynarodowego prawa lotniczego*, "Biuletyn Polskiej Izby Spedycji i Logistyki", listopad-grudzień 2014, nr 11-12, (s. 20-26), *Rola ICAO w zapewnieniu bezpieczeństwa żeglugi powietrznej*, red. E. Dynia, P. Ciecierski, Aktualne problemy prawa lotniczego. Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2015 r., (s. 7-17), *Zestrzelenie cywilnego statku powietrznego w świetle prawa międzynarodowego*, red. E. Dynia, D. Kuźniar-Kwiatkiewicz, Międzynarodowe prawo lotnicze, kosmiczne i technologie. Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2016 r., (s. 9-21).

W okresie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych opublikowałam łącznie 53 prace naukowe. Trzykrotnie opublikowałam **monografię** *Integracja europejska*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2003 r. (s. 176), 2004 r. (s. 264), 2006 r. (s. 271). Ponadto byłam autorką: **5 broszur monograficznych** (*Cudzoziemcy w prawie międzynarodowym – status cudzoziemców w Polsce* – „Studia i Materiały”. Wydawnictwo Polska Fundacja Spraw Międzynarodowych, Warszawa, sierpień 1998 r., (s. 36); *Przestępstwa prawa międzynarodowego. Odpowiedzialność prawnomiędzynarodowa jednostki* – „Studia i Materiały”. Wydawnictwo Polska Fundacja Spraw Międzynarodowych, Warszawa, maj 1998 r., (s. 31); *Obywatelstwo narodowe a obywatelstwo europejskie*, Towarzystwo Naukowe w Rzeszowie, Komisja Nauk Prawnych, Rzeszów 2007, (s. 23); *Przyszłość Traktatu Konstytucyjnego Unii Europejskiej*, Towarzystwo Naukowe w Rzeszowie, Komisja Nauk Prawnych, Rzeszów 2007, (s. 24); *Skarga indywidualna do Europejskiego Trybunału*

Praw Człowieka, Towarzystwo Naukowe w Rzeszowie, Komisja Nauk Prawnych, Rzeszów 2007., (s. 16), **rozdziału w podręczniku akademickim** (*Unia Europejska jako wspólnota prawna* – rozdział V [w:] K. A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski (red. naukowa), *Europeistyka. Podręcznik akademicki*, tom 1. Wydawnictwo Naukowe PWN SA., Warszawa 2012 r.), **siedmiu haseł encyklopedycznych** (*uznanie międzynarodowe, uznanie państwa, uznanie rządu, uznanie za powstańców, uznanie za stronę wojującą, uznanie nabytków terytorialnych, uznanie teoria deklaratywna i teoria konstytutywna* [w:] *Wielka Encyklopedia Prawa*, tom IV – *Prawo międzynarodowe publiczne* (red.) J. Symonides, D. Pyć, Wydawnictwo Fundacja „Ubi societas ibi ius”, Warszawa 2014), **redaktorem 4 czasopism naukowych** (Rzeszowskie Zeszyty Naukowe – Prawo V, Rzeszów 2007, VI Rzeszów 2008, VII Rzeszów 2009, VIII Rzeszów 2009), **redaktorem 8 prac zbiorowych** (*Nauka prawa międzynarodowego u progu XXI wieku. Materiały pokonferencyjne*. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2003 r.; *Europejskie standardy ochrony praw człowieka a ustawodawstwo polskie*. Wydawnictwo „Mitel”, Rzeszów 2005 r.; *Prawo międzynarodowe i wspólnotowe wobec wyzwań współczesnego świata*. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2009 r.; *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego Zeszyt 78/2013, Prawo 13. Wydanie specjalne*, Rzeszów 2013 r.; *Prawo lotnicze i technologie. Nowe wyzwania dla międzynarodowego i krajowego prawa lotniczego oraz technologii lotniczych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2015 r.; *Aktualne problemy prawa lotniczego*. Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2015 r.; *Międzynarodowe prawo lotnicze, kosmiczne i technologie*. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2016 r.; *Prawo lotnicze i kosmiczne oraz technologie*. Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2017 r.) **48 artykułów naukowych i 28 recenzji**. Opublikowany został również mój **głos w dyskusji** w materiałach z XLIII Ogólnopolskiej Konferencji Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego, zorganizowanej w Polańczyku w dniach 31 maja – 2 czerwca 2001 r. przez Zakład Prawa Konstytucyjnego Wydziału Prawa i Administracji Filii UMCS w Rzeszowie (red. H. Zięba – Załuska, M. Kijowski, *Akcesja do Unii Europejskiej a Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2002 r.) oraz **autorska opinia nt. Reforma Rady Bezpieczeństwa ONZ** [w:] *Reforma ONZ. Stanowisko Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego (ILA)*, „Zeszyty Akademii Dyplomatycznej MSZ”, Warszawa 2005 r., z. 24.

III. Plany badawcze

Podjęty temat badawczy, który zaowocował wydaniem monografii pt. *Uznanie państwa w prawie międzynarodowym* daje dalsze perspektywiczne możliwości naukowej eksploracji. Wynika to z faktu, że instytucja uznania międzynarodowego wciąż odgrywa istotną rolę w kształtowaniu społeczności międzynarodowej i jest ważnym czynnikiem normalizującym stosunki międzynarodowe. Dotyczy ona państw nowopowstałych. Aby umożliwić państwu pełne uczestniczenie w stosunkach międzynarodowych, konieczne jest jego uznanie przez społeczność międzynarodową. Zdolność wchodzenia w stosunki z innymi państwami jest zarówno aspektem istnienia danego państwa, jak też wyróżnikiem znaczenia jakie przypisuje się uznaniu przez inne państwa. W praktyce stosunków międzynarodowych uznanie państwa występuje w różnych okolicznościach. Chociaż wydawało się, że w skutek ukształtowania się w miarę stabilnej społeczności międzynarodowej instytucja ta stopniowo traci na znaczeniu, to rozpad ZSRR oraz Jugosławii i powstanie w jego konsekwencji wielu nowych państw wykazały, że problemy związane z uznawaniem nowych państw mogą pojawić się na nowo w każdym czasie. W ostatnich latach dotyczyły one np. Kosowa i nadal są aktualne w przypadku, powstałych na początku lat 90 – tych XX w., Abchazji i Osetii, Górskiego Karabachu, Nadniestrzańskiej Republiki Mołdawskiej oraz nowo powstałych we wschodniej Ukrainie podmiotów – Donieckiej Republiki Ludowej i Ługańskiej Republiki Ludowej. Problemатyczne pozostaje nadal określenie statusu prawnomiędzynarodowego Palestyny i Krymu. Przykłady te potwierdzają, że instytucja uznania państwa nie straciła aktualności.

IV. Udział w konferencjach naukowych po habilitacji

Po habilitacji moja działalność naukowo – badawcza objęła również aktywne uczestnictwo w licznych konferencjach krajowych (56) i międzynarodowych (10). Do najważniejszych z nich zaliczam:

1. MIĘDZYNARODOWĄ KONFERENCJĘ nt. *„Zmiany w ustawodawstwach państw Europy Środkowo - Wschodniej dostosowujące te kraje do standardów prawnych Unii Europejskiej”*, zorganizowaną w dniach 14 - 17 września 2000 r. w Jaśle przez Stowarzyszenia Prawników „Temida” w Jaśle przy współpracy naukowej Filii UMCS w Rzeszowie;
2. OGÓLNOPOLSKĄ KONFERENCJĘ nt. *„Narody wobec Europy - negocjowanie tożsamości”*, zorganizowaną w dniach 9 - 10 maja 2002 r. w Krakowie przez Katedrę Studiów Europejskich Akademii Ekonomicznej w Krakowie oraz Polskie Stowarzyszenie

Badań nad Wspólnotą Europejską;

3. OGÓLNOPOLSKĄ KONFERENCJĘ NAUKOWĄ nt. *„Ludy tubylcze, czwarty świat, dziedzictwo kolonializmu, skanseny świata, czy partnerzy narodów?”*, zorganizowaną przez Towarzystwo Przyjaciół Czterech Kontynentów oraz Instytut Orientalistyczny Uniwersytetu Warszawskiego w dniach 20-21 listopada 2003 r.;
4. KONFERENCJĘ NAUKOWĄ nt. *„ONZ, UE a problemy bezpieczeństwa międzynarodowego”*, zorganizowaną przez Stowarzyszenie Prawa Międzynarodowego (ILA) - Grupa Polska i Wyższą Szkołę Handlową w Radomiu w dniu 20 maja 2005 r.;
5. MIĘDZYNARODOWĄ KONFERENCJĘ nt. *„Zwyczajowe międzynarodowe prawo humanitarne”*, zorganizowaną przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, Polski Czerwony Krzyż oraz Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża w Warszawie w dniu 24 marca 2006 r.;
6. KONFERENCJĘ JUBILEUSZOWĄ PANI PROFESOR RENATY SZAFLARZ nt. *„Prawo międzynarodowe w XXI wieku”*, zorganizowaną przez Grupę Polską ILA i Instytut Nauk Prawnych PAN w dniach 29-30 listopada 2007 r. w Warszawie;
7. MIĘDZYNARODOWĄ KONFERENCJĘ NAUKOWĄ nt. *„Europa Środkowa i Wschodnia jako obszar demokracji, praworządności i praw człowieka (Wpływ Rady Europy na przekształcenia systemowe w latach 1989-2009)”*, zorganizowaną przez Międzynarodowe Centrum Prawa i Zarządzania Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Legnicy w dniach 17 - 18 kwietnia 2009 r. w Szklarskiej Porębie;
8. OGÓLNOPOLSKĄ KONFERENCJĘ NAUKOWĄ nt. *Ludobójstwo - zbrodnie wojenne - zbrodnie przeciwko ludzkości*, zorganizowaną przez Helsińską Fundację Praw Człowieka i Wyższą Szkołę Zawodową w Oświęcimiu w dniach 7 - 8 grudnia 2009 r. w Oświęcimiu;
9. KONFERENCJĘ NAUKOWĄ nt. *„Prawa człowieka w kontekście sytuacji uchodźców w Europie”*, zorganizowaną przez Wyższą Szkołę Inżynieryjno – Ekonomiczną w Rzeszowie oraz Organizację pozarządową „Spectrum-Vychod” w Presovie w dniu 18 listopada 2013 r. w Rzeszowie;
10. OGÓLNOPOLSKĄ KONFERENCJĘ NAUKOWĄ nt. *„Idée, normy i instytucje Kongresu Wiedeńskiego – 200 lat później”*, zorganizowaną przez Stowarzyszenie Prawa Międzynarodowego – Grupa Polska w dniach 15-16 października 2015 r. w Warszawie;
11. OGÓLNOPOLSKĄ KONFERENCJĘ NAUKOWĄ nt. *„Przyszłość polityki migracyjnej i azylowej Unii Europejskiej”*, zorganizowaną przez Wydział Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Ja-

na Pawła II i Centrum Badań nad Europejskim Prawem i Polityką Migracyjną oraz Instytut na rzecz Państwa i Prawa wraz z grupą badawczą MIGRA-TEAM w dniu 11 marca 2016 r. w Lublinie;

12. OGÓLNOPOLSKĄ KONFERENCJĘ NAUKOWĄ nt. „*System Narodów Zjednoczonych z polskiej perspektywy*”, zorganizowaną przez Stowarzyszenie Prawa Międzynarodowego – Grupa Polska i Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, w dniach 13-14 października 2016 r. w Warszawie.

Byłam również organizatorem międzynarodowych i krajowych konferencji, połączonych ze zjazdem Katedr i Zakładów Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego:

1. MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. *Nauka prawa międzynarodowego u progu XXI wieku*, zorganizowanej w dniach 19-21 września 2002 r. w Polańczyku;
2. MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. „*Prawo międzynarodowe wobec wyzwań współczesnego świata*”, zorganizowanej w dniach 16-19 września 2008 r. w Jasionce k/Rzeszowa;
3. OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. „*Unia Europejska a prawo międzynarodowe*”, zorganizowanej w dniach 13-15 maja 2015 roku w Baranowie Sandomierskim, oraz;
4. OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. „*Europejskie standardy ochrony praw człowieka a polski wymiar sprawiedliwości*”, zorganizowanej w dniach 13-14 maja 2014 r. w Rzeszowie;
5. OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. „*Wpływ prawa Unii Europejskiej na prawo krajowe*”, zorganizowanej w dniu 21 lutego 2013 r. w Rzeszowie;
6. I OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. „*Aktualne problemy prawa lotniczego*”, zorganizowanej w dniach 11 – 12 kwietnia 2013 r. w Rzeszowie;
7. OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. „*Prawne narzędzia Unii Europejskiej w służbie wsparcia aktywizacji młodych*”, zorganizowanej w dniu 20 lutego 2014 r. w Rzeszowie;
8. II OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. „*Air law and technology. Nowe wyzwania dla międzynarodowego i krajowego prawa lotniczego oraz technologii lotniczych*”, zorganizowanej w dniach 3-4 kwietnia 2014 r. w Rzeszowie;
9. OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. „*Polska w Strefie Schengen – doświadczenia i perspektywy*”, zorganizowanej w dniu 19 marca 2015 r. w Rzeszowie;
10. III OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. „*Air law and technology. Prawo Lotnicze i Kosmiczne oraz Forum Technologii*”, zorganizowanej w dniach 23-24 kwietnia 2015 r. w Rzeszowie;

11. OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. „*Aktualne problemy polityki migracyjnej UE*”, zorganizowanej w dniu 10 marca 2016 r. w Rzeszowie;
12. IV OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. „*Prawo i technologie lotnicze oraz kosmiczne*”, zorganizowanej w dniach 21-22 kwietnia 2016 r. w Rzeszowie;
13. OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ nt. „*Wpływ międzynarodowych instytucji konwencyjnych na przestrzeganie przez państwa praw człowieka*”, zorganizowanej w dniu 16 marca 2017 r. w Rzeszowie.

V. Informacja o współpracy międzynarodowej

1. 24.I. do 12.V.1987 r. staż w Uniwersytecie Lock Haven w Pensylwanii (USA)
28.IV do 6.V.2012 wizyta studyjna w The Faculty of Law The University Pablo de Olavide w Hiszpanii
2. od 1998 r. członek Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego (ILA);
w latach 2003-2005 członek Zarządu Grupy Polskiej ILA
od 2015 r. współpraca z Institute and Centre for Air and Space Law, Faculty of Law, McGill University w Montrealu (Kanada). Efektem współpracy: wykład 24 listopada 2015 r., na Uniwersytecie Rzeszowskim, prof. Rama Jakhu nt. *The use and regulations in space*, udział pracownika Instytutu dr Eytana Teppera, z referatem nt. *Space and global space governance*, w IV edycji Ogólnopolskiej Konferencji "Prawo i technologie lotnicze oraz kosmiczne", zorganizowanej przez kierowany przeze mnie Zakład, która odbyła się w dniach 21-22 kwietnia 2016 r. w Rzeszowie, jak również wspólne organizowanie kolejnej V edycji, aktualnie międzynarodowej, konferencji, która odbędzie się 25-26 kwietnia 2017 r. w Rzeszowie.

VI. Działalność dydaktyczna i opieka naukowa

W okresie mojego zatrudnienia prowadziłam ćwiczenia, wykłady i seminaria z prawa międzynarodowego publicznego i prawa europejskiego. Od 1981 r. wykłady z przedmiotu *prawo międzynarodowe publiczne* dla studentów kierunku prawo i kierunku administracja WPiA Filii UMCS w Rzeszowie, od 2001 r. Uniwersytetu Rzeszowskiego. W latach 1998-2002 prowadziłam również wykłady, z przedmiotu *prawo międzynarodowe publiczne*, w Wyższej Szkole Administracji i Zarządzania w Przemyślu, a od 2002 do 2005 r. wykłady z przedmiotu *integracja europejska* dla słuchaczy Podyplomowego Interdyscyplinarnego Studium Europeistyki przy Wydziale Prawa i Administracji UR. Od 2004-2009 wykłady

z przedmiotu *prawo Unii Europejskiej* dla studentów kierunku prawo i kierunku administracja WPiA Uniwersytetu Rzeszowskiego. W latach 2005-2008 prowadziłam także wykłady, z przedmiotu *instytucje i prawo Unii Europejskiej*, w Wyższej Szkole Inżynieryjno – Ekonomicznej w Ropczycach, gdzie od 2006-2007 r. byłam kierownikiem Katedry Prawa i Administracji a od 2007-2008 Katedry Administracji Publicznej. Od 2015 r., jako profesor wizytujący, prowadzę wykłady z *międzynarodowego prawa lotniczego i kosmicznego* na Politechnice Rzeszowskiej. Od 2004 r. prowadzę zajęcia, z przedmiotu *prawo Unii Europejskiej i ochrona praw człowieka w Radzie Europy i Unii Europejskiej*, na aplikacji radcowskiej, organizowanej przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Rzeszowie, w 2008 r. byłam również członkiem Komisji Egzaminacyjnej na tą aplikację.

W okresie mojego zatrudnienia otrzymałam:

- w 1975 r. nagrodę Prodziekana WPiA Filii UMCS w Rzeszowie za wyróżniającą się pracę w roku akademickim 1994-1995;
- w 1981 i 1982 r. nagrodę indywidualną III stopnia Rektora UMCS w Lublinie za szczególne osiągnięcia w pracy naukowo dydaktycznej i wychowawczej;
- w 1999 r. nagrodę indywidualną II stopnia Rektora UMCS w Lublinie za wyróżniającą się pracę;
- w 2012 r. nagrodę I stopnia Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego za osiągnięcia organizacyjne i dydaktyczne;
- w 2015 r. nagrodę indywidualną II stopnia Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego za osiągnięcia organizacyjne;
- w 2009 r. Laur Studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego "Prostudencki Autorytet";

W 1989 r. otrzymałam Srebrny Krzyż Zasługi, w 2009 r. Złoty Krzyż Zasługi. W 2007 r. medal 70 – lecia Towarzystwa Naukowego w Rzeszowie.

Byłam promotorem 540 prac magisterskich i 229 licencjackich. Pod moim kierunkiem zostały przygotowane trzy rozprawy doktorskie, przez:

- Dagmarę Kuźniar-Kwiatek pt. *Odpowiedzialność międzynarodowa jednostki w świetle Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego*, obronionej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w dniu 24 kwietnia 2006 r.;
- Lidię Brodowski pt. *Ekstradycja jako instytucja prawa międzynarodowego*, obronionej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w dniu 2 grudnia 2009 r.;

– Marcina Pączka pt. *Ewolucja prawa do samoobrony. Studium prawnomiędzynarodowe, obronionej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w dniu 26 czerwca 2015 r.*

Ponadto byłam członkiem Komisji w postępowaniu habilitacyjnym dr Juliana Sutora (decyzja Komisji Do Spraw Stopni i Tytułów z 5 czerwca 2012 r.), w postępowaniu habilitacyjnym dr Michała Balcerzaka (decyzja Komisji Do Spraw Stopni i Tytułów z 4 marca 2014 r.) oraz przewodniczącą Komisji w postępowaniu habilitacyjnym dr Bartosza Liżewskiego (decyzja Komisji Do Spraw Stopni i Tytułów z 2 czerwca 2015 r.). W 2009 r. byłam również recenzentem dorobku naukowego i dydaktyczno – organizacyjnego dr hab. n. med. Bogumiła Lewandowskiego w postępowaniu dotyczącym ubiegania się o stanowisko profesora Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Byłam recenzentem rozprawy doktorskiej:

1. Katarzyny Kaczmarczyk-Kłak, pt. *Prawne uwarunkowania współpracy transgranicznej w polskim prawie publicznym*, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, 2003 r.,
2. Edyty Lis, pt. *Przesłanki odpowiedzialności prawnomiędzynarodowej państwa*, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, 2007 r.
3. Małgorzaty Górskiej, pt. *Podstawy prawne i instytucjonalne współpracy Unii Europejskiej z wybranymi organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie ochrony praw człowieka*, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych, Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, 2007 r.,
4. Moniki Poboży, pt. *Reforma traktatowa jako proces konstytucjonalizacji Unii Europejskiej*, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, Uniwersytet Warszawski, 2008 r.,
5. Marty Pietras – Eichberger, pt. *Ochrona osób pozbawionych wolności podczas konfliktów zbrojnych w świetle prawa międzynarodowego*, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolicki Uniwersytet Lubelski w Lublinie, 2009 r.,
6. Anny Przybyła, pt. *Ochrona praw rodziny. Studium prawnomiędzynarodowe*, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolicki Uniwersytet Lubelski w Lublinie, 2010 r.,
7. Małgorzaty Rzeszutko, pt. *Uchwały prawotwórcze organizacji wyspecjalizowanych ONZ*, Instytut Prawa Międzynarodowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, 2010 r.,

8. Lecha Buczka, pt. *Sprawa zjednoczenia państw koreańskich. Studium prawnomiędzynarodowe*, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolicki Uniwersytet Lubelski w Lublinie, 2010 r.,
9. Sylwii Rasson, pt. *System rozwiązywania sporów w Północnoamerykańskim Porozumieniu o Wolnym Handlu (NAFTA)*, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, 2011 r.,
10. Bartłomieja Demela, pt. *Granice morskich i podmorskich obszarów Republiki Chorwackiej*, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, 2011 r.,
11. Łukasza Dawida Dąbrowskiego, pt. *Przestępczość korupcyjna w świetle prawa międzynarodowego*, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, 2012 r.,
12. Przemysława Siwiora, pt. *Znaczenie Europejskiej Konwencji Bioetycznej jako międzynarodowego instrumentu ochrony praw pacjenta*, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, 2015 r.,
13. Radosława Jana Kamińskiego, pt. *Mały ruch graniczny między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą*, Wydział Prawa Uniwersytet w Białymstoku, 2016 r.

VII. Działalność redakcyjna

W 1975 r. byłem Sekretarzem Komitetu Redakcyjnego wydawnictwa "Prawnicze, Administracyjne i Ekonomiczne Studia Wyższe w Rzeszowie 1959 – 1974", Rzeszów 1975. Od grudnia 2000 r. do czerwca 2001 r. członkiem Rady Redakcyjnej "Rzeszowskich Zeszytów Naukowych Prawo – Ekonomia", wydawanych przez Filię UMCS w Rzeszowie i w latach 2007 – 2009 redaktorem "Zeszytów Naukowych Uniwersytetu Rzeszowskiego, Seria Prawnicza". Od 2010 r. jestem członkiem Komitetu Redakcyjnego "Polish Review of International and European Law" a od 2015 r. członkiem Rady Naukowej "Journal of International Trade, Logistics and Law" (JITAL).

Od roku 2010 jestem recenzentem wydawniczym miesięcznika "Sprawy Międzynarodowe", wydawanego przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych w Warszawie, od 2012 r. "Studiów Prawniczych KUL", kwartalnika afiliowanego przy Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i od 2016 r. "Annales Universitatis Mariae Skłodowska-Curie, sectio G (Ius)".

VIII. Funkcje organizacyjne w szkolnictwie wyższym

W czasie mojego zatrudnienia na stanowisku asystenta i adiunkta byłem wielokrotnie członkiem, sekretarzem i przewodniczącą Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej, opiekunem roku i praktyk studenckich odbywających się w sądach, oraz przez kilka lat opiekunem studenckiego Koła Naukowego Przyjaciół Narodów.

W latach 1999 – 2000 byłem pełnomocnikiem Prorektora UMCS ds. Filii w Rzeszowie do organizacji Wydziału Politologii w Filii UMCS a w latach 2000 – 2003 przewodniczącą powołanego przez Wojewodę Podkarpackiego Regionalnego Zespołu do spraw Informacji i Edukacji Europejskiej. W roku 2000 byłem założycielem i zostałam kierownikiem Podyplomowego Interdyscyplinarnego Studium Europeistyki przy Wydziale Prawa i Administracji UR, którego ostatnia edycja zakończyła się w 2005 r., po wejściu Polski do Unii Europejskiej. W latach 2002 – 2005 pełniłam również funkcję Prodziekana ds. studiów dziennych Wydziału Prawa i Administracji UR.

W latach 1999 – 2001 byłem członkiem Senackiej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów Filii UMCS w Rzeszowie, od 2001 – 2002 r. członkiem Komisji Dydaktyki Wydziału Prawa i Administracji UR, od 2002 – 2005 członkiem Senackiej Komisji ds. Dydaktyki i Wychowania UR i od 2007 – 2008 r. członkiem Komisji Dydaktyki Wydziału Prawa i Administracji UR. 18 stycznia 2017 r. zostałam powołana na członka Wydziałowej Komisji Programowej na kierunku Prawo. Od roku 2000 jestem opiekunem Europejskiego Stowarzyszenia Studentów Prawa ELSA-Rzeszów, a od 2016 r. członkiem honorowym Stowarzyszenia. W latach 2008 – 2012 pełniłam również funkcję Prorektora ds. Studenckich i Kształcenia Uniwersytetu Rzeszowskiego i byłam członkiem Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej.

IX. Działalność popularyzująca naukę

W latach 1998 – 2003 byłem członkiem Ogólnopolskiego Konkursu na Esej Prawniczy. Od 1998 r. jestem członkiem jury corocznego Lokalnego Konkursu Krasomówczego organizowanego przez Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA-Rzeszów. Byłam również członkiem jury Finału XV Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego Aplikantów Prokuratorów, który odbył się w Rzeszowie w dniach 17-18 listopada 2008 r. W roku 2013 i 2014 sprawowałam patronat merytoryczny XII i XIII edycji Ogólnopolskiego Konkursu Prawa Europejskiego, organizowanego przez Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA-Grupa Lokalna Słubice.

W 2007 r. brałam udział w cyklicznych wykładach "Spotkania z prawem" organizowanych przez Rzeszowskie Towarzystwo Naukowe. 17 stycznia 2007 r. wygłosiłam wykład nt. *Oby-*

watelstwo narodowe a obywatelstwo Unii Europejskiej, 13 lutego 2007 r. wykład nt. *Przyszłość Traktatu Konstytucyjnego UE* i 23 maja 2007 r. wykład nt. *Skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*. W 1999 r., na zlecenie Marszałka Województwa Podkarpackiego, prowadziłam szkolenie pracowników Urzędu Marszałkowskiego z obowiązujących zasad korespondencji międzynarodowej i urzędowej, a także reguł protokołu dyplomatycznego w zakresie stosunków międzynarodowych i oficjalnych wizyt osób publicznych. Natomiast 25 czerwca 2008 r. w Arłamowie, szkolenie sędziów nt. *System ochrony praw podstawowych w Unii Europejskiej z uwzględnieniem zmian wprowadzonych Traktatem z Lizbony*.

Brałam udział w szeregu konferencji naukowych, na których wygłosiłam referaty lub uczestniczyłam w dyskusji panelowej. Byłam również organizatorem cyklicznych ogólnopolskich konferencji związanych z międzynarodowym prawem lotniczym i kosmicznym, które odbyły się w Rzeszowie w roku 2013, 2014, 2015, 2016, a aktualnie organizatorem pierwszej międzynarodowej konferencji poświęconej tej problematyce, która odbędzie się w dniach 25 – 26 kwietnia 2017 r. Od 2011 r. jestem również pełnomocnikiem Rektora ds. reprezentowania Uniwersytetu Rzeszowskiego w trakcie organizacji "Rzeszowskiego Święta Transplantacji", składającego się z otwartej konferencji naukowej pt. *"Przeszczep szansą na drugie życie"* i pikniku edukacyjnego, którego współorganizatorem jest Politechnika Rzeszowska i rzeszowskie środowisko lekarskie (Centrum Medyczne Medyk i Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie) – aktualnie VII edycja. Byłam również organizatorem Konferencji Naukowej nt. *"Transplantacja – jestem na tak"* zorganizowanej w dniu 7 listopada 2016 r. w Rzeszowie. Od 2004 r. jestem członkiem honorowym Stowarzyszenia Prawników "Temida" w Jaśle, od 2006 r. członkiem Rzeszowskiego Towarzystwa Naukowego a od 2015 r. członkiem Polskiego Stowarzyszenia Prawa Europejskiego. W latach 2008 – 2009 byłam członkiem Rady programowej Centrum Prawa i Zarządzania przy Wyższej Szkole Menedżerskiej w Legnicy.